Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0078

Soovitus ELi ja Kanada tõhustatud koostöö kohta, pidades silmas praegust geopoliitilist konteksti, sealhulgas ohtu Kanada majanduslikule stabiilsusele ja suveräänsusele

Euroopa Parlamendi 11. märtsi 2026. aasta soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi ja Kanada tõhustatud koostööd, pidades silmas praegust geopoliitilist konteksti, sealhulgas ohtu Kanada majanduslikule stabiilsusele ja suveräänsusele (2025/2168(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kanada vahelist strateegilise partnerluse lepingut[1], mis allkirjastati 30. oktoobril 2016 ja mida kohaldatakse ajutiselt alates 1. aprillist 2017,

– võttes arvesse ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelist laiaulatuslikku majandus- ja kaubanduslepingut (CETA)[2], mis jõustus ajutiselt 21. septembril 2017,

– võttes arvesse 21. juunil 2021. aastal sõlmitud ELi ja Kanada strateegilist partnerlust kriitiliste toormete valdkonnas,

– võttes arvesse ELi ja Kanada digipartnerlust ning ELi ja Kanada rohelist liitu, mis loodi 23. novembril 2023,

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Kanada juhtide ühisavaldust püsiva partnerluse ja edasipüüdliku tegevuskava kohta, mis võeti vastu 23. juunil 2025. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Kanada

---

1 ELT L 329, 3.12.2016, lk 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/2118/oj.

2 ELT L 11, 14.1.2017, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/37/oj.

tippkohtumisel,

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Kanada julgeoleku- ja kaitsepartnerlust, mis allkirjastati 23. juunil 2025. aastal toimunud ELi ja Kanada tippkohtumisel,

– võttes arvesse NATO Haagi tippkohtumise 25. juuni 2025. aasta deklaratsiooni,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 26. juuni 2025. aasta järeldusi,

– võttes arvesse Kanada juhitavat G7 kriitiliste mineraalide tootmise liitu, millest teatati 17. juunil 2025 ja mis moodustati 31. oktoobril 2025,

– võttes arvesse ELi-Kanada ühise ministrite komitee neljanda kohtumise järel 12. novembril 2025. aastal tehtud ühisavaldust,

– võttes arvesse 13. septembril 2007. aastal vastu võetud ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni,

– võttes arvesse bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kohast Kunmingi-Montréali üleilmset elurikkuse raamistikku,

– võttes arvesse oma 26. novembri 2025. aasta soovitust nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi diplomaatilist strateegiat ja geopoliitilist koostööd Arktikas,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 121,

– võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0035/2026),

A. arvestades, et geopoliitilises kontekstis, mida iseloomustavad suurriikide tugevnev võimukonkurents, poliitiline ebakindlus, killustunud ülemaailmsed tarneahelad, suurenev protektsionism, kaubanduse kasutamine relvana, majandusjulgeoleku vähene kaitstus ja kiirenevad kliimamuutused, peab EL süvendama koostööd sarnaselt meelestatud partneritega nagu Kanada; arvestades, et ELil ja Kanadal on ühine ja kasvav huvi süvendada koostööd, tugevdada oma majandussidemeid ja säilitada reeglitel põhinev rahvusvaheline kord ning nad jagavad ühiseid seisukohti peaaegu kõigi maailma piirkondade suhtes; arvestades, et EL on alati olnud Kanadale usaldusväärne ja lojaalne liitlane;

B. arvestades, et EL ja Kanada on strateegilised partnerid, keda liidab veendumus, et demokraatia, õigusriik, inimõigused ja mitmepoolne koostöö, eriti julgeoleku valdkonnas, on nii Kanada ja Euroopa ühiskonnale kui ka rahvusvahelisele üldsusele kasulikud ning

seetõttu peaksid neid kaitsma sarnaselt meelestatud partnerite ülemaailmsed liidud;

C. arvestades, et ELi ja Kanada partnerlus on omandanud keskse tähtsuse mitmepoolsuse ja demokraatia kaitsmisel ja toetamisel kogu maailmas ajal, mil need pikaajalised põhimõtted ja saavutused on pidevas ja kasvavas ohus; arvestades, et Kanada ja kõik ELi liikmesriigid on tuumarelva leviku tõkestamise lepingu osalised;

D. arvestades, et EL ja Kanada on teinud pikka aega koostööd Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO) ning võtnud kohustuse töötada koos selle nimel, et stabiliseerida ja tugevdada reeglitel põhinevat rahvusvahelist kaubandussüsteemi, mille püsimajäämine on praegu ohus, ajakohastada WTOd ja taaselustada selle vaidluste lahendamise süsteem, sealhulgas mitmepoolse vahekokkuleppe kaudu;

E. arvestades, et ELi ja Kanada tulemuslik koostöö, mis põhineb ühisel juhtimisel ja vastutusel, on otsustava tähtsusega selliste üleilmsete probleemide lahendamisel nagu Venemaa sõda Ukraina vastu, Venemaa hübriidsõda demokraatlike ühiskondade vastu, geopoliitiline konkurents Arktikas, Hiina üha jõulisem tegevus ja majanduslik survestamine väljaspool rahvusvaheliselt kehtestatud raamistikke, USA välispoliitika suurem kõikuvus, kliimamuutused ja olukord Lähis-Idas;

F. arvestades, et ELi ja Kanada koostöö olemasolevate raamistike piires on hädavajalik mõlema poole jõukuse säilitamiseks ja suurendamiseks; arvestades, et selle olulise koostöö näited hõlmavad kaubandus- ja majanduskoostööd ning ühiseid püüdlusi probleemide lahendamiseks, mis on seotud selliste valdkondadega nagu rohe- ja digipööre, tehisintellekt ja muu kujunemisjärgus tehnoloogia, julgeolek, sealhulgas sõjaline koostöö, terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus ning taristu, energeetika, tervishoid ja toiduga kindlustatus;

G. arvestades, et 1. detsembril 2025 viisid Kanada ja EL edukalt lõpule läbirääkimised lepingu üle, mis käsitleb Kanada osalemist Euroopa julgeolekumeetmete (SAFE) programmis, tuginedes seejuures julgeoleku- ja kaitsepartnerlusele, mis allkirjastati 2025. aasta juunis toimunud ELi ja Kanada tippkohtumisel;

H. arvestades, et CETA mõju on hinnatud positiivseks, kuna ELi ja Kanada vaheline kaubavahetus ja teenuskaubandus on märkimisväärselt suurenenud (ligikaudu 63 % ja 75,6 miljardit eurot), tariifiread on kaotatud 99 % ulatuses ning sellel on otsene positiivne mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) nii ELis kui ka Kanadas, kusjuures kahepoolses kaubanduses osaleb üha rohkem VKEsid; arvestades, et esialgsed kartused, et Kanada veiseliha ujutab Euroopa turu üle, ei ole realiseerunud, kuna

2023. aastal kasutati ära ainult ligikaudu 2 % CETA alusel kehtestatud veiseliha aastakvoodist;

I. arvestades, et CETA täitmise tagamisel esineb endiselt probleeme mõnes valdkonnas, nagu regulatiivne koostöö, kaubandust ja kestlikku arengut käsitlev peatükk ning läbipaistev juurdepääs täielikele hankeandmetele[3];

J. arvestades, et CETA e-kaubanduse ning kaubanduse ja kestliku arengu peatükid ja investorite kaitset käsitlev säte on aegunud ega kajasta komisjoni praegust poliitikat; arvestades, et Kanada valitsus on esitanud ettepanekud CETA kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete täidetavuse parandamiseks;

K. arvestades, et CETAga nähakse ette raamistik reguleeritud kutsealade, näiteks arhitektide, raamatupidajate ja inseneride kutsekvalifikatsiooni vastastikuseks tunnustamiseks;

L. arvestades, et Kanada põlisrahvastel on asendamatud põlisteadmised, nad on ökosüsteemide tähtsaimad kaitsjad ning kliimamuutused, sotsiaal-majanduslik tõrjutus ja keskkonnaseisundi halvenemine mõjutavad neid juba praegu ebaproportsionaalselt palju; arvestades, et nii Kanada kui ka EL on heaks kiitnud ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni, mis sisaldab kohustust konsulteerida ja teha heas usus koostööd põlisrahvastega, et saada neilt eelnev vabatahtlik ja teadev nõusolek enne selliste projektide heakskiitmist, mis mõjutab nende maad, territooriume või ressursse;

M. arvestades, et kuna Kanada on näidanud pühendumust Ukrainat pikaajaliselt toetada ja ta tegutses G7 eesistumise ajal tugeva juhina, siis on temast saanud ELi strateegiline partner ja usaldusväärne NATO liitlane;

N. arvestades, et ELi ja Kanada olemasolevaid koostöövahendeid tuleb täiel määral kasutada ning ELi ja Kanada partnerlust jõuliselt tugevdada, et nad võiksid koos vastu seista Venemaa Ukraina-vastasele sõjale, geopoliitiliste osalejate revisionismile, demokraatliku ühiskonna vastu suunatud hübriidsõjakampaaniate eskaleerumisele, kliimamuutustele ja ülemaailmse kaubanduskorra probleemidele;

1. soovitab nõukogul, komisjonil ja komisjoni asepresidendil ning liidu

---

3 Euroopa Komisjoni kaubanduse ja majandusjulgeoleku peadirektoraat jt, „Study in support of the ex-post evaluation of the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) between the EU and its Member States and Canada“ (Uuring ELi ja selle liikmesriikide ning Kanada vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) järelhindamise toetuseks) – lõpparuanne – lisad, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2781/9705637.

välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal teha järgmist:

ELi ja Kanada partnerlus: institutsiooniline raamistik

a) näha praeguses rahvusvahelise korra katkestuses ja ühistes probleemides võimalust täielikult kasutada ELi ja Kanada strateegilise partnerluse potentsiaali ning viia suhted uuele tasandile, et püüelda kiiresti muutuvas ülemaailmses keskkonnas ühiste huvide ja väärtuste poole;

b) maksimeerida oma pingutusi ELi ja Kanada 23. juuni 2025. aasta tippkohtumise järelduste kiireks rakendamiseks, astudes konkreetseid samme tajutava edu saavutamiseks ühisavalduses ning julgeoleku- ja kaitsepartnerluses kirjeldatud valdkondades, sealhulgas tuginedes Kanada kui ainsa Euroopa-välise riigi osalemisele SAFE-programmis, et luua suurvõimude teravneva rivaalitsemise tingimustes võimalikult tihe kaitsekoostöö;

c) hoogustada mitmetasandilisi dialooge, sealhulgas tippkohtumisi ja ühisalgatusi, nagu kaubandus- ja investeerimismissioonid, samuti pikaajalisi töötasandi koostöövorme, määrates eri töösuundadesse spetsiaalsed projektiametnikud, et süvendada koostööd ja leida viise Kanada ja ELi strateegiliseks koostööks selliste ülemaailmsete probleemide ühisel lahendamisel nagu tehisintellekt, energeetika, kliimamuutused ja küberturvalisus, eriti ajal, mil reeglitel põhinev rahvusvaheline kord on üha suurema surve all; tagada, et neisse dialoogidesse kaasatakse asjakohasel juhul kodanikuühiskond ja ekspertidest sidusrühmad;

d) toetada parlamentaarse dialoogi osatähtsuse suurendamist strateegilises partnerluses ning tagada põhiküsimustes korrapärane kahepoolne parlamentaarne teabevahetus ja koostöö;

e) märkida, et Kanadal on Euroopa Nõukogus õigusliku vaatleja staatus; nõuda koostöö suurendamist parlamentaarsel tasandil ning et Euroopa Nõukogu kutsuks Kanadat korrapäraselt vaatlejana parlamentidevahelistele kohtumistele;

Koostöö välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas

f) suurendada Kanadaga koostööd reageerimiseks meie ühiskonda ähvardavatele vahetutele julgeolekuohtudele, nagu Venemaa sõda Ukraina vastu, hübriidrünnakud, terrorism ja sekkumine demokraatlikku ühiskonda mõlemal pool Atlandi ookeani, Hiina enesekehtestamine ja Hiina-poolne majanduslik survestamine, USA taganemine reeglitel põhinevast rahvusvahelisest korrast, kliimamuutuste tagajärjed, tehisintellekt, küberturvalisus ja olukord Lähis-Idas;

g) rõhutada vajadust ühiste pingutuste ja vastastikuse pühendumise järele rahu, julgeoleku, stabiilsuse ja vastupanuvõime edendamiseks tervikliku kaitsekäsituse raames muudes ühist huvi pakkuvates piirkondades, sealhulgas ELi vahetus naabruses, eelkõige kandidaatriikides ja Lõuna-Kaukaasias;

h) koostada tegevuskava, et tagada kohustuste täielik ja õigeaegne täitmine julgeoleku- ja kaitsepartnerluse raames, millega luuakse sidus ja terviklik poliitiline raamistik dialoogiks ja koostööks paljudes rahu, julgeoleku ja kaitse valdkondades, sealhulgas valitud ELi julgeoleku- ja kaitsealgatused, mis täiendavad osaliste koostööd NATOs, nagu Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) ja kava „ReArm Europe“ / „Kaitsevalmidus 2030“;

i) lõimida Kanada võimalikult suures ulatuses ELi kaitsesektori tehnoloogilisse ja tööstuslikku baasi, et suurendada vastastikust täiendavust ja kulutõhusust mõlema poole jaoks, sealhulgas lõimida sõjalised ja tööstuslikud tarneahelad ning ühtlustada kaitsestrateegiaid ja teadusuuringuid sellistes valdkondades nagu jäämurdjate ehitus ja sadamate käitamine; nõuda tungivalt, et ELi ja Kanada koostöö 5G rakendamise reguleerimisel vastaks rangetele turvastandarditele; julgustada liikmesriike lubama Kanada ettevõtjatel osaleda oma riigihankemenetlustes;

j) tunnustada Kanada jätkuvat pühendumust ja sõjalist panust Euroopa julgeolekusse, eelkõige tema juhtrolli NATO operatsioonis Reassurance Lätis, kuulumist ülemaailmsesse Daeshi-vastasesse koalitsiooni, NATO suutlikkuse suurendamise algatusi Lähis-Idas ja droonikoalitsiooni, ning ergutada edasisele koostööle olulistes valdkondades, et edendada droonidega seotud tootmist koostoimes ELi tööstus- ja tehnoloogiaalgatustega; kutsuda üles looma koostöös Kanadaga ühiseid Euroopa drooni- ja droonitõrjevõime koolituskeskusi; teha ettepanek sõlmida Kanadaga kahepoolne leping mehitamata õhusõidukite süsteemide tõrje (C-UAS) võimete turvaliseks ühistootmiseks ja tehnosiirdeks ühise arendamise ja rahastamise kaudu;

k) tugineda Kanada väärtuslikule panusele nii sõjaväelise liikuvuse kui ka NetLogHubsi projektidesse ELi alalise struktureeritud koostöö (PESCO) raames ning Kanada pikaajalisele panusele ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) tsiviil- ja sõjalistesse missioonidesse; soodustada edasist koostööd ja Kanada laiemat osalemist täiendavates PESCO projektides ja ELi kaitsealgatustes;

l) vaadata Kanadaga tehtav koostöö läbi ja suurendada seda, et

võidelda küber- ja hübriidsõja ohtude ning destabiliseeriva tegevuse vastu, nagu vaenulike riikide levitatav desinformatsioon või valimistesse sekkumine, sealhulgas ELi kandidaatriikides, mis tuntavalt ohustab meie ühiskonna sotsiaalset ühtekuuluvust;

m) veelgi edendada koordineerimist ja koostööd olulistes valdkondades nagu kriisiohjamine, rahuvalve, sõjaväeline liikuvus, küberturvalisus, terrorismivastane võitlus, kosmosejulgeolek, energiajulgeolek, tehisintellekt ja kujunemisjärgus tehnoloogia, sealhulgas kvantarvutus, et üheskoos arendada võtmetähtsusega võimeid;

n) veelgi suurendada ELi ja Kanada kindlat toetust Ukraina suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning koostööd ja ühist pühendumust anda eelkõige G7 ja hea tahte koalitsiooni kaudu pikaajalist poliitilist, sõjalist, finants- ja humanitaarabi, tehes muu hulgas koostööd tugeva rahvusvahelise liidu loomiseks, et kooskõlas rahvusvahelise õigusega toetada Venemaa tõkestatud riiklike varade kasutamist reparatsioonilaenu kaudu, samuti tehes koostööd Ukraina rahastajate platvormi kaudu ja Ukrainale sõjajärgsete julgeolekutagatiste loomiseks;

o) koordineerida Kanada ja teiste partneritega Venemaa-vastaseid sanktsioone ja viimase diplomaatilist isoleerimist ning üheskoos uurida muid võimalusi Venemaale suurema surve avaldamiseks;

p) teha Kanadaga koostööd, et tagada täielik vastutusele võtmine Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga seoses toime pandud sõjakuritegude ja muude raskete kuritegude eest, sealhulgas toetades Ukraina-vastaste agressioonikuritegude erikohtu loomist;

q) suurendada ELi ja Kanada koordineeritud toetust Moldova Vabariigi suveräänsusele, territoriaalsele terviklikkusele ja vastupanuvõimele, pidades silmas Venemaa Föderatsiooni sihipärast hübriidtegevust ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju;

r) julgustada Kanada ametivõime jätkama ja suurendama riigi osalemist kõrvuti Euroopa Liiduga humanitaar- ja demokraatiat toetavates algatustes, eelkõige Valgevene puhul, sealhulgas suurema toetuse kaudu vahenditele, mis võimaldavad sihipärast, paindlikku ja tulemuslikku abi kogu maailmas;

s) teha Kanadaga koostööd, et edendada koos meie ühiseid suhteid Ameerika Ühendriikidega, mis on äärmiselt olulised nii Kanada kui ka ELi julgeoleku ja majanduse jaoks;

t) tugevdada ELi ja Kanada meetmete koordineerimist, et käsitleda

mitmetahulisi probleeme, mis tulenevad Hiina majanduskasvust ja enesekehtestamisest, sealhulgas Lääne-Balkani riikides;

u) teha Kanadaga tihedamat koostööd tasakaalu säilitamisel India ja Vaikse ookeani piirkonnas, toetudes Kanada pikaajalisele kohalviibimisele piirkonnas ja kooskõlastades kummagi riigi India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegiaid, et edendada vaba, avatud, kaasavat ja reeglitel põhinevat India ja Vaikse ookeani piirkonda, sealhulgas tehes koostööd piirkondlike partneritega (nagu Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon, Jaapan jt) meresõidu turvalisuse, ühenduvuse ja rahvusvahelise õiguse valdkonnas Ida- ja Lõuna-Hiina merel ning Taiwani väinas;

v) teha Kanadaga koostööd kooskõlas rahvusvahelise õigusega õiglase ja püsiva rahu saavutamiseks Lähis-Idas kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse abil; suurendada koostööd, et tagada humanitaarabi andmine Gaza tsiviilelanikele, ning toetada kõiki diplomaatilisi ja operatiivseid pingutusi, mille eesmärk on suurendada piirkonna üldist stabiilsust, tagades samas, et Hamasil ei ole tulevikus Gazas mingit rolli; astuda vastu pahatahtlikele riikidele nagu Iraan, kes ohustavad piirkonnas julgeolekut ja rahu; ühendada jõupingutused, et toetada Süürias rahumeelset poliitilist üleminekut ja kõigi vähemuste kaitset; teha Kanadaga koostööd, et aidata Jordaaniat ja Liibanoni, keda piirkonna ebastabiilsus tugevalt mõjutab;

w) seada sisse kaks korda aastas peetav välispoliitiline dialoog, et võimaldada tähtsaimates küsimustes strateegilist koostööd;

x) rõhutada ELi ja Kanada ühist pühendumust ÜRO naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava edendamisele tõhustatud kahe- ja mitmepoolse koostöö kaudu; julgustada mõlemat poolt välja töötama konkreetseid ühisalgatusi, suutlikkuse suurendamise püüdeid ja diplomaatilisi meetmeid, mille eesmärk on lõimida sooline perspektiiv rahu- ja julgeolekupoliitikasse;

y) jätkata ELi ja Kanada rohelise liidu toetamist ühise kohustusena võtta ülemaailmsel tasandil edasipüüdlikke keskkonna- ja kliimameetmeid, sealhulgas toetada Kunmingi-Montréali üleilmse elurikkuse raamistiku ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide ja sihtide täielikku rakendamist;

Mitmepoolsuse tugevdamine

z) veelgi tugevdada koostööd Kanadaga mitmepoolsuse kaitsmisel, et üheskoos käsitleda kujunevat ohtlikku geopoliitilist reaalsust, mis mõjutab meie ühiseid väärtusi, huve ja julgeolekut, samuti meie ühiskonna sotsiaalset ühtekuuluvust;

aa) tugevdada ELi ja Kanada koostööd nii mitmepoolsetel foorumitel

kui ka neist väljaspool, kooskõlastades seisukohti, ühtlustades algatusi ja tehes koostööd ühiste väärtuste kaitseks;

ab) teha tihedat ja järjekindlat koostööd, et kaitsta mitmepoolsete institutsioonide nagu ÜRO, Rahvusvaheline Kriminaalkohus, WTO ja NATO, samuti rahvusvaheliste foorumite nagu G7 ja G20 tähtsat rolli ja toimimist; kutsuda sellega seoses Kanadat ja teisi sarnaselt meelestatud riike üles jätkama WTO normide järgimist oma kahepoolsetes suhetes muude riikidega kui Ameerika Ühendriigid;

ac) koordineerida pingutusi, et viia ellu mitmepoolsete organisatsioonide, näiteks ÜRO ja eelkõige WTO kauaoodatud reform;

ad) tihendada koostööd mitmepoolsete laenuasutustega ning suurendada kapitaliturgude koostoimet ja suutlikkust, sealhulgas kaitsevaldkonna rahastamisel;

Koostöö Arktika küsimustes

ae) rõhutada Arktika piirkonna strateegilist tähtsust nii Euroopa Liidu kui ka Kanada jaoks, võttes arvesse selle kasvavat geopoliitilist, keskkonnaalast ja majanduslikku olulisust; nõuda ELi ja Kanada tihedamat koostööd Arktika teemal, sealhulgas kestliku majandusarengu, meresõiduvabaduse ja meresõidu turvalisuse, sõjalise koostöö, teadusuuringute ning keskkonnaseire ja -kaitse valdkonnas;

af) väljendada muret Arktika militariseerimise pärast, sealhulgas Venemaa sõjalise taristu laiendamise ja Hiina kasvava strateegilise kohaloleku pärast, ning teha Kanada ja USAga koostööd, et kaitsta Arktikat kui rahu, stabiilsuse ja koostöö piirkonda, kasutades kõiki asjakohaseid tehnilisi ja õiguslikke vahendeid, eelkõige ÜRO mereõiguse konventsiooni;

ag) tugevdada Arktika mitmepoolset haldamist koos Kanadaga, sealhulgas koostööd Arktika Nõukogu ja NATO kaudu ning vaatlejariikidega, et järgida rahvusvahelist õigust, meresõiduvabadust ja konfliktide ennetamist; edendada ELi ja Kanada juhitavaid dialoogi, kriisidele reageerimise ja ühisõppuste algatusi;

ah) julgustada spetsiaalse ELi ja Kanada Arktika koostööraamistiku loomist koos struktureeritud dialoogidega ELi ja Kanada institutsioonide vahel, et edendada ühist olukorrateadlikkust ja taristu kaitset, tegeleda kliima- ja keskkonnaprobleemidega ning kaitsta Arktika kogukondade ja põlisrahvaste huve, õigusi ja pärandit;

ai) edendada soodsat poliitilist keskkonda, et Arktika põlisrahvad

saaksid kasutada oma eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku õigust projektide suhtes, mis mõjutavad nende maid, territooriume või ressursse; seada Kanadaga sisse struktureeritud dialoog, mis käsitleb ökosüsteemide ja elurikkuse kaitset, rahvusvaheliste keskkonnastandardite rakendamist, vastupidavat taristut, meresõidu turvalisust ja põlisrahvaste teadmiste integreerimist otsuste tegemisse; soodustada tihedamat koostööd teadus- ja kultuurivaldkonnas, et suurendada põlisrahvaste mõjuvõimu;

aj) tõhustada ELi ja Kanada koostööd Arktika julgeoleku valdkonnas, sealhulgas ühiselt jälgides strateegilisi merekoridore, luues ühised varajase hoiatamise süsteemid ja ohuhinnangud, tegeledes hübriid- ja tavapäraste ohtudega, nagu küberründed, GPSi sekkumine ja varilaevastike tegevus, ning kaitstes Arktika elutähtsat taristut, sealhulgas merekaableid, torujuhtmeid ja sidesüsteeme;

ak) soovitada liikmesriikidel kaaluda Kanadaga uute PESCO projektide loomist, mis keskenduvad näiteks otsingu- ja päästetöödele või keskkonnaalasele reageerimisele ning mille eesmärk on suurendada ÜJKP suutlikkust Arktikas; julgustada ELi ja Kanada simulatsiooniõppusi, mis keskenduvad elanikkonnakaitse mehhanismi ulatuslikule rakendamisele Arktikas;

al) ajakohastada ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja ELi kosmosepoliitikat, et käsitleda koos strateegiliste partneritega, nagu Kanada, uusi võimalusi ja probleeme Arktika piirkonnas; hinnata koostöös Kanadaga olemasolevate satelliitprogrammide laiendamist, et katta Arktika piirkonna erivajadusi, sealhulgas Copernicuse paremat kasutamist Arktika seireks;

am) soodustada tihedat koostööd Kanadaga kiudoptilise taristu arendamisel, et luua uued digikoridorid, mis parandavad ka Arktika kogukondade ühenduvust ning toetavad paremaid tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid, e-õppe võimalusi ja juurdepääsu maailmamajandusele;

an) toetada püüdeid tugevdada vastupanuvõimet võimalikule survele, mis tuleneb üha aktiivsema Hiina Rahvavabariigi ja muude osalejate tegevusest, kes ei sea prioriteediks kestlikku ja reeglitel põhinevat maavarade kaevandamist; nõuda tihedamat koostööd Kanadaga ja idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühmaga, et jälgida Arktika maavarade kaevandamise otsuste vastu suunatud mõjukampaaniaid;

ao) süvendada Kanadaga koostööd Arktikale avalduva kliimamuutuste mõju käsitlemisel, tõhustada kohanemisstrateegiaid, toetada seiretegevust ja suurendada

investeeringuid teadusuuringutesse, transporti, digi- ja energiataristusse, kosmosetehnoloogiasse, kestlikku laevandusse, toorainete säästvasse kaevandamisse ja töötlemisse, taastuvenergiasse ja muusse vähese CO^2 heitega tegevusse, turismi ja üldisse vastupanuvõimesse;

ap) edendada Kanadaga ühiseid Arktika-teemalisi teadusalgatusi, tagades, et teaduskoostöös võetakse arvesse ka kahesuguse kasutusega seotud julgeolekuriske; soodustada avatud andmete jagamist, kliima-, keskkonna- ja strateegiliste arengusuundumuste jälgimist ning teadusuuringute lõimimist poliitika ja julgeoleku planeerimisse;

aq) teha Kanadaga tihedat koostööd, sealhulgas selliste kanalite kaudu nagu hea tahte koalitsioon, et seista ühtselt Gröönimaa autonoomia ja Gröönimaa rahva mõjuvõimu kaitsmise eest, võttes arvesse suurenenud geopoliitilist huvi Arktika vastu, mida näitab Trumpi administratsiooni annekteerimisretoorika ning majanduslik ja sõjaline survestamine ja Hiina avaldus, et ta on „Arktika-lähedane riik“; teha Kanadaga koostööd, et tagada Arktika taristu- ja kaevandusprojektide rakendamisel kõrgete keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisstandardite kohaldamine;

ar) tugevdada ELi, Kanada, Taani ja Gröönimaa koostööd, tuginedes ajaloolisele kokkuleppele, mis saavutati selleks, et rahumeelselt lahendada kauaaegsed piirivaidlused; väljendada heameelt Gröönimaa ja Kanada Nunavuti territooriumi vahelise uue kalandusalase vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamise üle;

Kauba- ja teenustekaubandus, digikaubandus, investeeringud ja majandusjulgeolek

as) edendada liikmesriikides ja ELis CETAst saadavat kasu, mis hõlmab muu hulgas suuremat turulepääsu, lihtsustatud kaubandust ja tõkete vähendamist VKEde jaoks, eelkõige eraldades rohkem vahendeid ELi ettevõtjatele suunatud kampaaniateks, mille eesmärk on suurendada nende teadlikkust kauplemisvõimalustest; tugineda CETA positiivsetele tulemustele, et töötada selle täieliku rakendamise nimel ja kasutada ära kõik võimalused kaubanduskoostöö tugevdamiseks Kanadaga;

at) veelgi süvendada läbipaistvat regulatiivset koostööd ja ühtlustamist CETA vastavushindamise tulemuste vastastikuse tunnustamise protokolli kaudu ning tehes intensiivsemat tööd CETA regulatiivse koostöö foorumil;

au) alustada viivitamata läbirääkimisi ulatusliku eraldi digikaubanduse lepingu üle, et CETAt täiendada, kusjuures see ei tohiks takistada ELi digiõigustiku rakendamist ega vähendada

kummagi poole tulevast poliitilist tegutsemisruumi digivaldkonna reguleerimiseks ning mis peab täielikult järgima ELi kaubandus- ja investeerimislepingute horisontaalseid sätteid piiriülese andmeedastuse ja isikuandmete kaitse kohta, tagama kõrgetasemelise tarbijakaitse internetis ja ettevõtjate jaoks prognoositavad reeglid ning tõhustama kahepoolset koostööd digimajanduses, ühtlustades standardeid ja taristut, suurendades konkurentsivõimet, tagades koostöö küberturvalisuse, tehisintellekti ja kvantuuringute valdkonnas ning avades uusi võimalusi e-kaubanduses ja digiteenustes, eelkõige VKEdele;

av) teha Kanadaga tihedat koostööd, et tagada jõulisem täitmise tagamine, selgem mõju mõõtmine ja õigusnormide parem ühtlustamine seoses CETA kaubanduse ja kestliku arengu peatüki rakendamisega, sealhulgas võideldes sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise vastu ning kaaludes Kanada valitsuse ettepanekuid parandada kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete täidetavust;

aw) teha Kanadaga tihedat koostööd, et parandada kodanikuühiskonna juurdepääsu teabele ja otsest kaasamist CETA komiteedesse nii enne kui ka pärast iga asjaomase erikomitee koosolekut;

ax) teha Kanadaga tihedat koostööd, et CETA alusel luua sooliselt eristatud andmete süsteem naiste omanduses olevate ettevõtete tegevusvaldkondade ja naiste kaubandustegevuse kohta;

ay) jätkata koostööd Kanadaga, et määrata kindlaks asjakohane vahend ja konkreetsed ühismeetmed, et hõlbustada põlisrahvaste juurdepääsu CETA-le ja tagada, et nad saavad sellest kasu ning et nendega konsulteeritakse sisuliselt ja nad kaasatakse, sealhulgas tagades CETA ja toormealase strateegilise partnerluse rakendamisel nende eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku;

az) tunnistada, et CETA on märkimisväärselt kaasa aidanud ELi ja Kanada tarneahelate mitmekesistamisele ja vastupanuvõimele ning Kanadast pärit kriitiliste toormete ELi impordi suurenemisele; väljendada heameelt kriitiliste mineraalide tootmise liidu üle, mis on Kanada juhitav G7 algatus kriitiliste mineraalide ülemaailmse tootmise ja tarnimise mitmekesistamiseks ja kindlustamiseks; rõhutada, et ELi ja Kanada strateegiline partnerlus kriitiliste toormete valdkonnas edendab koordineerimist ja ühismeetmeid vastusena kolmandate riikide poolt kriitiliste mineraalide ja muude strateegiliselt oluliste ressursside suhtes kehtestatud ekspordipiirangutele, ning suurendab tarneahela turvalisust ja majanduslikku vastupanuvõimet; tagada ühisprojektide edasiarendamine ELi ja

Kanada toormealase strateegilise partnerluse raames, sealhulgas tihedama tehnilise ja teadusliku koostöö ning suuremate taristuinvesteeringute kaudu, ja veelgi tugevdada tööstuspoliitika dialoogi Kanadaga;

ba) edendada koostööd Kanada kui energiajulgeoleku peamise partneriga ning nõuda ELi ja Kanada kõrgetasemelise energiadialoogi laiendamist, et töötada välja ühismeetmed vesiniku, muu kestliku vähese CO^2 heitega tehnoloogia, elutähtsa energiataristu kaitse ja kestliku energiakaubanduse valdkonnas; jätkata praegust koostööd tuumatehnoloogia, sealhulgas kütuste ja kütusetsükliteenuste valdkonnas, pidades läbirääkimisi Kanada ja Euratomi vahelise ajakohastatud ja laiaulatusliku tuumaenergia koostöölepingu üle;

bb) uurida võimalusi koostööks ELi, Kanada ja teiste sarnaselt meelestatud geopoliitiliste üksuste ja piirkondade vahel, nagu Ladina-Ameerika ning India ja Vaikse ookeani piirkond, või laiaulatusliku ja progressiivse Vaikse ookeani ülese partnerluse lepingu raames, et edendada kaubandust, vähendada strateegilist sõltuvust, eelkõige Hiinast, suurendada vastupanuvõimet, lahendada ülemaailmseid kaubandusprobleeme, sealhulgas tugevdades teraseturgu, et võidelda ülemaailmse liigse tootmisvõimsuse vastu ja võimaldada partnerite vahel reeglitel põhinevat kaubandust; väljendada sellega seoses heameelt läbirääkimiste alustamise üle Kanada ja India laiaulatusliku majanduspartnerluslepingu üle ning ELi ja India vabakaubanduslepingu sõlmimise üle;

bc) nõuda tungivalt, et kümme liikmesriiki, kes ei ole CETAt veel ratifitseerinud, teeksid seda kiiresti; korrata, kui oluline on CETA täielik kohaldamine, mis on tähtis poliitiline sõnum enne selle ajutise kohaldamise 10. aastapäeva 2027. aastal, eelkõige praeguses geopoliitilises kontekstis, ning lepingu täieliku majandusliku potentsiaali realiseerimise eeltingimus; suhelda nende liikmesriikidega kahepoolselt, et teha kindlaks nende mured;

Ülemaailmne areng

bd) tagada tihe koostöö Kanadaga, et aidata täita kriitilised lüngad, tugevdada mitmepoolseid arenguraamistikke, toimida tugevama vastukaaluna autoritaarsetele režiimidele ning seista vastu nende ülemaailmse mõju kasvule, edendada kestlikku arengut, ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärkide saavutamist ning kaasavaid rahvusvahelisi partnerlusi ning toetada kodanikuühiskonda ja demokraatlikku vastupanuvõimet, sealhulgas ELi naabruses ja eelkõige ELi kandidaatriikides;

be) ühiselt tegeleda ülemaailmset arengut ohustavate uute probleemidega, sealhulgas Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Arengu Ameti (USAID) tegevuse lõpetamine ja USA välisabi peatamine;

Haridus, teadusuuringud ja inimestevahelised sidemed

bf) võtta kiiresti järelmeetmeid seoses kohustusega süvendada koostööd sellistes valdkondades nagu inimestevahelised sidemed, kultuur, noored, kaasava poliitika toetamine ning ELi ja Kanada digipartnerluse raamistik;

bg) suurendada ühiskonna vastupanuvõimet, võimendades Kanada ühinemist programmiga „Euroopa horisont“, tõhustades haridus-, uurimis-, kultuuri- ja teaduskoostööd strateegilistes valdkondades, hõlbustades ja soodustades üliõpilaste, noorte ettevõtjate, teadlaste ja investorite ning üldiselt noorte Atlandi-ülest liikuvust töö, õpingute ja vabatahtliku tegevuse eesmärgil ning põhjalikumalt uurides inimestevaheliste kontaktide ja õppevahetuse võimalusi, tuginedes programmidele „Erasmus“ ja „Erasmus+“;

bh) teha Kanadaga tihedat koostööd, et laiendada reguleeritud kutsealade vastastikust tunnustamist muudele sektoritele, näiteks inseneri ja raamatupidaja kutsealadele, pärast CETA kohase arhitektide kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise lepingu[4] vastuvõtmist;

Demokraatliku vastupanuvõime ja võrdsuse edendamine

bi) teha Kanadaga koostööd demokraatia vastupanuvõime edendamiseks kogu maailmas, edendades terviklikku julgeolekukäsitust ja toetades vaba meediat, valimiste usaldusväärsust, sotsiaalset ühtekuuluvust ja kodanikuühiskonda vähekaitstud demokraatlikes riikides;

bj) tõhustada koostööd sotsiaalmeediat ja suuri tehnoloogiaettevõtteid käsitlevate õigusaktide valdkonnas, tugevdades samal ajal ELi digiteenuste määrust5 ja digiturgude

---

4 Kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise ühiskomitee 10. oktoobri 2024. aasta otsus nr 1/2024, millega nähakse ette arhitektide kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise leping (ELT L, 2024/2873, 14.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2873/oj).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

määrust6;

bk) teha Kanadaga tihedat koostööd, et töötada välja tehisintellekti vastutustundlik juhtimine kooskõlas tehisintellekti ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi raamkonventsiooniga, millele on alla kirjutanud nii EL kui ka Kanada;

bl) edendada koostööd ja heade tavade vahetamist, et ühiselt edendada võrdõiguslikkust ja tõrjutud rühmade kaasamist ELis, Kanadas ja kogu maailmas, tuginedes sellistele algatustele nagu ELi võrdõiguslikkuse liit ja Kanada põlisrahvastega seotud õigusemõistmise strateegia;

Kokkuvõtvad märkused

bm) jätkata Kanadaga tõelise strateegilise partnerluse loomist, mis põhineb rahvusvahelisest õigusest ja demokraatiast lähtuval usaldusel, ühistel põhimõtetel ja väärtustel;

bn) edendada koostööalgatusi mitte ainult Kanada keskvalitsusega, vaid ka Kanada provintside ja kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste organitega;

o
o o

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.

---

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1925, mis käsitleb konkurentsile avatud ja õiglaseid turge digisektoris ning millega muudetakse direktiive (EL) 2019/1937 ja (EL) 2020/1828 (digiturgude määrus) (ELT L 265, 12.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).